

Ткаченко В. В.

студентка 3-го курсу Інституту прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична
академія»

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Таємниця в юридичному сенсі є правовим інститутом, що визначає взаємовідносини між особистістю та суспільством і державою, підстави та межі втручання держави в особисте життя кожного громадянина. До предмета адвокатської таємниці можна віднести в першу чергу сам факт звернення довірителя до адвоката, характер і зміст наданої йому юридичної допомоги. По-друге, предметом адвокатської таємниці є відомості з особистого життя, сімейної, інтимної, суспільної, службової, господарської та іншої сфер діяльності довірителя, що були повідомлені адвокату. Зрозумілим є і те, що використовувати такі відомості адвокат у своїй діяльності може лише у випадку згоди на це довірителя. Також у ході надання правової допомоги адвокат може отримувати особисті записи довірителя, письмові документи, аудіо- та відеозаписи, інформацію на електронних носіях. Усе це, а також відомості, отримані адвокатом у результаті його участі в закритих судових засіданнях та будь-які інші відомості, пов'язані з наданням юридичної допомоги, розголошення яких може завдати шкоду охоронюваному законом інтересам довірителя, адвоката або інших осіб, становить предмет адвокатської таємниці. Суб'єкт адвокатської таємниці — особа, яка отримала відомості від довірителя, що звернувся до цієї особи саме як до адвоката. Цікавим є той факт, що у випадку припинення членства в адвокатському співтоваристві, особа, яка є володарем адвокатської таємниці, не має права розголошувати отримані раніше відомості, пов'язані з її адвокатською діяльністю. Слід згадати і те, що у Законі України «Про адвокатуру» прямо сказано, що помічник адвоката, а також посадові особи адвокатських об'єднань зобов'язані зберігати адвокатську таємницю. Тобто збереження відомостей, що складають предмет адвокатської таємниці, є обов'язком юриста, незалежно від його участі в об'єднаннях, колегіях або асоціаціях адвокатів. Адвокатська таємниця повинна бути збережена адвокатом незалежно від того, чи було звернення довірителя одноразовим або має постійний характер (Ольга Дєдова «Фундаментальна основа діяльності адвоката»// «Юридична газета», - 2011.)

У діяльності будь-якої юридичної особи, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, рано чи пізно настає момент, коли вона піддається перевірці фіскальними органами. Спочатку справа може стосуватися запиту про отримання інформації та документів, що для багатьох означатиме початок провадження у кримінальній справі, відтак можуть запросто прийти з постановою про тимчасовий доступ до речей та документів, з постановою на обшук. Один з ефективних способів захисту прав підприємців від розголошення важливої для них інформації передбачає передачу документів, що містять комерційну інформацію, адвокату для виконання певного доручення. Так як ці документи вважаються прийнятими на адвокатське зберігання, вони захищаються положенням закону про адвокатську таємницю. Предметом адвокатської таємниці є питання, з яких громадянин або юридична особа зверталася до адвоката, суть консультацій, порад, роз'яснень та інших відомостей, одержаних адвокатом при здійсненні своїх професійних

обов'язків. Згідно зі ст. 22 Закону України «Про адвокатуру» адвокату, помічнику адвоката, посадовим особам адвокатських об'єднань забороняється розголошувати відомості, що становлять предмет адвокатської таємниці, і використовувати їх у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб. Забороняються будь-які втручання в адвокатську діяльність, вимагання від адвоката, його помічника, посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань відомостей, що становлять адвокатську таємницю. З цих питань вони не можуть бути допитані як свідки. Документи, пов'язані з виконанням адвокатом доручення, не підлягають оглядові, розголошенню чи вилученню без його згоди. Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 61 Правил адвокатської етики у відносинах з іншими державними органами з приводу виконання доручення клієнта адвокат повинен дотримуватися вимог цих Правил у частині, застосовної до цих відносин, і не повинен розголошувати пов'язану з їхньою діяльністю інформацію, що стала йому відомою у зв'язку з виконанням доручення, таємниця якої охороняється чинним законодавством.

Порядок проведення оперативно-розшукових заходів та слідчих дій щодо адвоката є набагато складнішим на відміну від порядку проведення таких заходів щодо суб'єктів господарської діяльності. Зокрема, забороняється проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності; під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката має бути присутній представник ради адвокатів регіону. Отже, адвокат чи адвокатське об'єднання дійсно мають можливість захистити документи клієнта від незаконного вилучення, але такий захист здійснюється в межах дії договору про надання правової допомоги, а не договору зберігання. Захист документів клієнта є однією з гарантій адвокатської діяльності, що може бути реалізована лише за умови належного правового оформлення адвокатського досьє.

Адвокатська таємниця є основоположною засадою діяльності адвоката — захисника в кримінальному процесі. Вона передбачається як міжнародно-правовими актами, так і вітчизняним законодавством. Так, у п. 2.3 Загального Кодексу правил для адвокатів країн ЄС зазначено, що особливість професії адвоката полягає в тому, що він одержує від клієнта відомості, які той не буде повідомляти іншій особі, а також іншу інформацію, яку йому належить зберігати в таємниці. Довіра до адвоката може виникнути лише за умови обов'язкового дотримання ним принципу конфіденційності. Таким чином, конфіденційність є першорядним і фундаментальним правом та обов'язком адвоката